

Meyvecilikte İşletme Analizi ve Planlaması

Yazan: H. Zafer Can

Meyve yetiştiriciliğinde, özellikle de çevre dostu meyve yetiştiriciliğinde karar verme aşaması çok büyük önem taşımaktadır. Bu aşamada yapılabilecek en küçük bir hata ya da önemsiz görülebilecek küçük bir ayrıntı dahi tüm üretim aşamalarında sürekli ve ciddi sorunlara yol açabilmektedir. Karar verme aşaması tür, çeşit, anaç, arazi seçimi ve üretim materyalinin temini gibi konuları kapsamaktadır. Her biri üzerinde ayrıntılı olarak durulması ve iyi irdelenmesi gereken bu konular birbirini tamamlayan, etkileyen ve çoğu zaman bir bütün olarak ele alınması gereken konulardır. Çoğu durumda bu faktörlerden bir ya da bir kaçın ön plana çıkmakta, diğer konular üzerinde etkili olmaktadır. Genel olarak karar verme aşamasında en sınırlayıcı faktörler iklim ve ekonomik faktörler olmaktadır.

Çevre dostu meyve yetiştiriciliğinde tür, çeşit ve anaç seçimi yanında, arazi seçimi, işletme analizi ve üretim planlaması da öncelikli ve bilinçli olarak detaylı şekilde irdelenmesi gereken konulardır. Meyve yetiştiriciliğinde hedef, yenilenemeyen girdi kullanımını düşürüp maliyeti azaltırken verimi artırmak ve pazarı olan bir üretim yapmaktır. Modern meyve yetiştiriciliğinin gerekleri, her yıl düzenli ürün, yatırımın ilk yıllarda geriye dönüşü, üretim maliyetinde azalma ve işgücünde azalma, değişen şartlar ve pazar isteklerine kolay uyum sağlayabilme, yeterli verim ve yüksek meyve kalitesidir. Usulüne uygun, planlı bir yetiştiricilik sonucunda da ağaçlar daha erken yaşta verime yatar, her yıl düzenli ürün alınır, birim alan başına daha fazla ürün alınır, budama, ilaçlama ve hasat gibi işlemler daha ucuz ve kolay yapılır, bahçelerde hastalık ve zararlıların kontrolü daha kolay ve etkili bir biçimde yapılır, kaliteli meyve oranı artar ve maliyet azalır. Henüz kurulum ve hatta karar aşamalarında yapılabilecek küçük bir hata ya da yanlış bilgilenme olumsuz etkisini yıllar sonra gösterebilecektir. Meyvecilikte bu gibi hataların düzeltilmesi çoğu zaman kesinlikle mümkün olmamaktadır. Örneğin uygun çeşit ya da anacın seçilmemesi çoğu zaman problemin yıllar sonra ortaya çıkmasına sebep olmakta, bazı durumlarda bahçenin tamamen sökülmesi dahi gerekmektedir. Bunun yanında, henüz dikim aşamasında yapılabilecek küçük bir hata dahi ciddi problemlere sebep olmaktadır. Örneğin turunçgil fidanlarının derin dikilmesi çoğu zaman çözümünü mümkün olmayan problemleri beraberinde getirmektedir. Bu sebeple uygulanacak çevre dostu teknikler kadar, işletme analizi ve üretim planlaması da hedefe uygun bir yetiştiriciliğin yapılmasında önemli bir role sahip bulunmaktadır. İsbetli bir işletme analizinin yapılmasında göz önünde bulundurulması gereken faktörler aşağıda verilmiştir.

Arazinin analizi

Toprak tipi, derinliği
Eğim ve erozyon durumu
Verimlilik durumu
Toprağın kimyasal özellikleri
pH ve tuzluluk durumu
Toprak yapısı
Su tutma kapasitesi
Taban suyu yüksekliği ve hareketliliği
Önceki ürünler
Toprak kökenli hastalık ve zararlı potansiyeli
Yabancı ot potansiyeli

Altyapı Olanakları

Binalar (işçi binaları, tuvalet vb)
Alet-ekipman
Paketleme tesisi vb.
Kompost alanı vb.
Sulama suyu miktarı
Sulama suyunun kimyasal ve mikrobiyolojik durumu
Toprak işleme olanakları (zaman/alet)
Eğitim olanakları (işçi eğitimi vb) İklim özellikleri
Işık yoğunluğu
Donlar (erken ve geç donlar)
Sıcaklık (toprak ve hava/min, max ve ort.)
Yağış (miktar, zaman ve dağılım)
Yağış türü (dolu, çığ, kar, kırağı vb)
Rüzgâr durumu

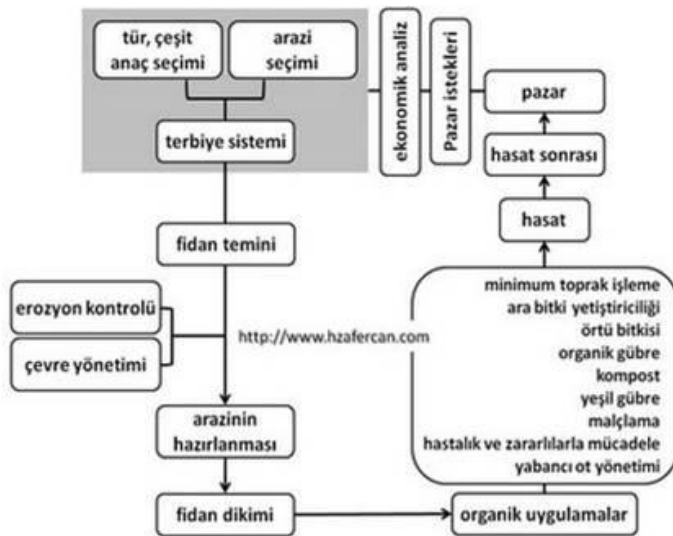
Çevre Durumu

Biyolojik zenginlik
Çevredeki olası kirlilik odakları (fabrika vb)
Yön ve yöney durumu
Çevredeki yolların yakınlığı

Pazarlama Durumu

Pazar istekleri
Pazara uzaklık
Pazara hazırlama (işleme, paketleme vb. uygulamalar)
Dağıtım olanakları
Anlaşmalı üretim
Ailenin işgücü
Mevsimlik işgücü imkanı

Meyveciliğin üzerinde titizlikle durulması gereken en önemli aşamaları aşağıda verilmiştir:

Tüm bu özelliklerin iyice irdelenip ileriye yönelik uygulamaların planlanabilmesi için kimyasal ve mikrobiyolojik toprak ve su analizlerinin yaptırılması, arazinin detaylı bir haritasının çıkarılması, elde edilecek tüm verilerin kayıt altında tutulması gerekmektedir.

Karar verme aşamalarında incelenecek konulara bir bütün olarak yaklaşılmalıdır. Arazi, tür, çeşit anaç seçimi bir arada düşünülmelidir. Mevcut duruma göre yer seçimi daha önce yapılabildiği gibi, tür ve çeşide karar verildikten sonra yer seçimi de yapılabilmektedir. Bu konu, üreticinin ya da işletmenin olanaklarına göre değişebilmektedir.